

Številka: Mp-1/18-26
Mp-2/18-25
U-I-349/18-3
Datum: 11. 5. 2018

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o pritožbah Zorana Božiča, Nova Gorica, in Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, Ljubljana, ki jo zastopa predsednica dr. Andreja Žele, Ljubljana, na seji 11. maja 2018

sklenilo:

Začne se postopek za oceno ustavnosti 50. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo).

OBRAZLOŽITEV

1. Pritožnika (kandidat za člana Državnega sveta – predstavnika za področje vzgoje in izobraževanja, ki ni bil izvoljen, in njegova predlagateljica) vlagata pritožbi, s katerima po vsebini izpodbijata potrditev mandata Tonetu Hrovatu za člana Državnega sveta – predstavnika za področje vzgoje in izobraževanja (sklep Državnega sveta št. 020-03-5/2017 z dne 12. 12. 2017). Zatrjujeta nepravilnosti v postopku določanja kandidatov Toneta Hrovata in Damijana Štefanca pri določitvi števila izvoljenih predstavnikov interesnih organizacij (elektorjev), ki so bile predlagateljice Toneta Hrovata in Damijana Štefanca, in nepravilnosti v postopku odločanja o pritožbah pritožnikov v Državnem svetu. Navajata, da sta bila Tone Hrovat in Damijan Štefanec uvrščena na seznam kandidatov za volitve člana Državnega sveta – predstavnika za področje vzgoje in izobraževanja v nasprotju z drugim odstavkom 2. člena in 34. členom Zakona o Državnem svetu (v nadaljevanju ZDSve), ki opredeljujeta aktivno in pasivno volilno pravico in določata, da imajo pravico biti voljeni v Državni svet tisti predstavniki negospodarskih dejavnosti, ki v Republiki Sloveniji opravljajo ustrezno dejavnost oziroma so v delovnem razmerju. Zatrjujeta kršitve pravic iz prvega odstavka 23. člena ter 25. in 43. člena Ustave. Navajata, da v Poročilu o pregledu potrdil o izvolitvi ter pritožb zoper odločitve volilne komisije, ki lahko vplivajo na potrditev mandatov, s predlogom o potrditvi mandatov in za odločanje o potrditvi z dne 12. 12. 2017, ki ga je sprejela Mandatno-imunitetna komisija (v nadaljevanju MIK), ni niti ene besede o razlogih pritožnikov oziroma stališču te komisije

glede vsebine in upravičenosti morebitnih pritožb, kar pomeni, da je MIK ravnala v nasprotju z drugim odstavkom 6. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15 – v nadaljevanju PoDS-1). Tudi Državni svet naj bi na konstitutivni seji ravnal v nasprotju s 6. členom PoDS-1, ker naj bi glasoval o potrditvi spornega mandata Toneta Hrovata, ne da bi se seznanil s stališčem MIK glede vsebine in upravičenosti vloženih pritožb, s čimer naj bi onemogočil vsebinsko razpravo pred odločanjem.

2. Pritožnika opozarjata na kolizijo med 49. in 50. členom ZDSve. Navajata, da lahko v skladu z 49. členom ZDSve vložijo pritožbo zoper odločitve volilne komisije kandidati, interesne organizacije ali lokalne skupnosti, medtem ko lahko v skladu s tretjim odstavkom 50. člena ZDSve vloži pritožbo na Ustavno sodišče le kandidat, čigar mandat Državni svet ni potrdil. To naj bi pomenilo, da je najvišje pravno varstvo, ki izhaja iz 22. in 25. člena Ustave, zagotovljeno le kandidatom, ki jim je izvolitev potrdila DVK, ne pa tudi kandidatom, ki po mnenju DVK niso bili izvoljeni oziroma tudi ne njihovim predlagateljem.

3. Državni svet v odgovoru na pritožbo navaja, da je o pritožbi odločil na način, po katerem se mandat na predlog MIK potrdi ali ne, saj drugačnega načina odločitve o pritožbi ne ZDSve ne poslovnik Državnega sveta ne določata. Zatrjuje, da so bili člani navedene komisije seznanjeni z vsemi dejstvi ter da je bila njihova odločitev sprejeta v okviru zakonskih in poslovnških določb. Meni, da je pri odločanju vezan na poročila in pojasnila DVK, ki skrbi za zakonitost volitev. Posebej opozarja na časovne omejitve pri odločanju o pritožbi.

4. Po drugem odstavku 49. člena ZDSve MIK pregleda potrdila o izvolitvi in morebitne pritožbe kandidatov, interesnih organizacij ali lokalnih skupnosti zoper odločitve volilne komisije, ki lahko vplivajo na potrditev mandatov, ter sestavi poročilo za Državni svet. Ta odloča po prvem odstavku 50. člena ZDSve o potrditvi mandatov na predlog te komisije. Po drugem odstavku 50. člena ZDSve odloči Državni svet o vsakem spornem mandatu posebej. Po tretjem odstavku 50. člena ZDSve ima zoper odločitev Državnega sveta, da se mandat ne potrdi, prizadeti pravico do pritožbe na Ustavno sodišče v petnajstih dneh od dneva odločitve. Ustavno sodišče lahko razveljavi odločitev Državnega sveta in potrdi mandat ali pa pritožbo zavrne.

5. V skladu z veljavno zakonsko ureditvijo torej lahko vloži pritožbo na Ustavno sodišče le tisti kandidat, ki je bil izvoljen, pa mu Državni svet ni potrdil mandata. Niso pa aktivno legitimirani za vložitev pritožbe kandidati, ki so se tudi udeležili volilne tekme, vendar niso bili izvoljeni. Ustavno sodišče je že večkrat (nazadnje v odločbi št. Up-1033/17 z dne 30. 11. 2017, Uradni list RS, št. 72/17, 21. točka obrazložitve, pred tem pa tudi že v sklepkih št. Mp-2/07 z dne 21. 2. 2008 in št. Mp-3/07 z dne 21. 2. 2008, oba 3. točka obrazložitve) opozorilo na vprašanje ustavnosti veljavne zakonske ureditve volilnega spora pri volitvah v Državni svet. Pritožnika sicer ne izpodbijata tretjega odstavka 50. člena ZDSve, vendar Ustavno sodišče na njun predlog ni vezano. Oceni lahko tudi ustavnost zakona, ki ni izpodbijan, če so njegove določbe v medsebojni zvezi s tistim, kar je izpodbijano, ali če je

to nujno za rešitev zadeve (30. člen v zvezi s prvim odstavkom 49. člena Zakona o Ustavnem sodišču, Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS). V obravnavani zadevi so navedeni pogoji za presojo prvega stavka tretjega odstavka 50. člena ZDSve izpolnjeni, ker je upravičenost za vložitev pritožb nujno odvisna od odločitve o ustavnosti navedene zakonske ureditve. Poleg tega je presoja očitkov pritožnikov nujno povezana z drugimi določbami 50. člena ZDSve, ki urejajo postopek odločanja Državnega sveta o pritožbi (25. člen Ustave) in učinkovitost sodnega varstva volilne pravice pred Ustavnim sodiščem (prvi odstavek 23. člena Ustave) pri volitvah članov Državnega sveta.

6. Glede na navedeno je Ustavno sodišče sklenilo, da začne postopek za oceno ustavnosti 50. člena ZDSve, ki ureja pravna sredstva za varstvo volilne pravice članov Državnega sveta. Ustavno sodišče bo navedeno zakonsko določbo presojalo zlasti z vidika skladnosti s pravicama do pritožbe iz 25. člena Ustave in do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave.

7. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi 30. člena v zvezi s prvim odstavkom 49. člena ZUstS in tretjim odstavkom 50. člena ZDSve v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Rajko Knez, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik in Marko Šorli. Sklep je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica